

Prameny

Díla sv. Otců a církevních autorit (sv. Řehoř aj.) v: *Patrologiae cursus completus*, Series Latina, ed. Migne, 225 svazků, Paris 1884–.

Handbuch der Dogmengeschichte.

Laube, Adolf – Weiss, Ulman (Hgg.): *Die Flugschriften gegen Reformation (1518-1524)*. Berlin 1997.

Eckert, Alfred: *Fünf evangelische Kirchenordnungen in Böhmen zwischen 1522 und 1609*. Bohemia 18, 1977, s. 35-50.

Čtyři vyznání. Vyznání augsburské, bratrské, helvetské a české. Ed. Rudolf Říčan a kol. Praha 1951.

Kniha svornosti. Symbolické čili vyznavačské spisy evangelických církví augsburské konfese. Ed. Martin Wernisch a kol. Praha 2006.

Krofta, Kamil: *Doktor Václav Mitmánek panu tatíkovi milému. Listy z let 1533-1553*. Praha 1931.

Spisy reformátorů vydány v řadě *Corpus reformatorum*, ed. kol. autorů, přes 100 sv.

Lutherovy spisy – v tzv. *Weimarer Ausgabe* (od r. 1883, více než 100 sv.); dále pak výběrová edice Hanse Ulricha Deliusse (red.): *Martin Luther Studienausgabe* (1979-).

Vogler, Günter (ed.): *Martin Luther. Leben, Werk, Wirkung*. Berlin 1983.

Luther, Martin: *O dobrých skutcích* (1520), čes. ed. 1987.

Luther, Martin: *O svobodě křesťanské. Babylonské zajetí* (1520), čes. ed. in: B. Popelář – R. Říčan, Lutherův odkaz, Praha 1935.

Luther, Martin: *O světské vrchnosti* (1523), čes. ed. 1993.

Luther, Martin: *Tischreden*, hgg. von Kurt Aland. Stuttgart 1960, 1980, 2005.

Luther, Martin: *Kdybych měl nekonečně světů... Výbor z díla*. Ed. H. Volná – O. Macek. Praha 2008 (v dané edici vydány i další Lutherovy spisy, např. *O klíích Kristových*, *O mši a kněžském pomazání*, *O umírání a smrti*).

Huldreich Zwinglis Werke, ed. Melchior Schuler, Johannes Schulthess, 8 sv., Zürich 1828–1842.

Zwingli, Huldrych: *Počer z víry a Výklad z víry*. Ed. J. B. Jeschke. Praha 1953.

Ioannis Calvini Opera quae supersunt omnia, ed. G. Baum, E. Cunitz, E. Reuss, 59 sv. (jako součást *Corpus reformatorum*), Braunschweig 1863-1900.

Calvin, Jan: *Institute učení křesťanského náboženství*. Ed. F. M. Dobiáš. Praha 1951.

Thomas Müntzer. Schriften und Briefe. Kritische Gesamtausgabe. Ed. G. Franz. Gütersloh 1968.

Hutten, Müntzer, Luther. Werke in zwei Bänden. Ed. S. Streller. Weimar 1975.

Thomas Müntzer. Schriften, liturgische Texte, Briefe. Ed. R. Benzinger, S. Hoyer. Berlin 1990.

Thomas Müntzers Briefwechsel. Ed. H. Böhmer, P. Kim. Leipzig 1931.

Erasmus Rotterdamský: O svobodné vůli. De libero arbitrio. Ed. D. Sanetrník – K. Korteová. Praha 2006.

Literatura – obecné práce

- Walter Ziegler, *Die Entscheidung Deutscher Länder für oder gegen Luther. Studien zu Reformation und Konfessionalisierung im 16. und 17. Jh.* Gesammelte Aufsätze. Münster 2008.
- John Bossy, *Křesťanství na Západě 1400–1700*. Praha 2008 (1985).
- Volker Leppin (Hg.), *Johann Friedrich I. – der lutherische Kurfürst*. Gütersloh 2006.
- O. Mörke, *Die Reformation. Voraussetzungen und Durchsetzung*. München 2005.
- D. J. Weiss, *Katholische Reform und Gegenreformation*. Darmstadt 2005.
- Jörg Deventer, *Gegenreformation in Schlesien: die habsburgische Rekatholisierungspolitik in Glogau und Schweidnitz 1526–1707*. Köln 2003.
- Klaus Ganzer, *Die religiösen Bewegungen im Italien des 16. Jahrhunderts*. Münster 2003.
- Ehrenpreis, S. – Lotz-Heumann, U.: *Reformation und konfessionelles Zeitalter*. Darmstadt 2002.
- Chaunu, Pierre: *Dobrodružství reformace. Svět Jana Kalvína*. Brno 2001.
- Koch, Ernst: *Das konfessionelle Zeitalter – Katholizismus, Luthertum – Calvinismus (1563-1675)*. Leipzig 2000.
- Bernd Moeller, *Deutschland im Zeitalter der Reformation*. Göttingen 1999.
- Anton Schindling – Walter Ziegler (Hrsg.), *Die Territorien des Reichs im Zeitalter der Reformation und Konfessionalisierung. Land und Konfession 1500-1650. I–VII*, Münster 1989–1997.
- Michael G. Müller, *Zweite Reformation und städtische Autonomie im Königlichen Preußen: Danzig, Elbing und Thorn in der Epoche der Konfessionalisierung (1557–1660)*. Berlin 1997.
- Die Geschichte des Christentums*, ed. Jean-Marie Mayeur, něm. vyd. Norbert Brox, sv. VII. (Von der Reform zur Reformation, 1450-1530) a VIII. (Die Zeit der Konfessionen, 1530-1620), ed. Marc Venard, Freiburg im Breisgau 1995 a 1992.
- Jolanta Dworzaczkowa, *Reformacja i kontrareformacja w Wielkopolsce*. Poznań 1995.
- Kadlec, Jaroslav: *Dějiny katolické církve III*. Olomouc 1993.
- Hutter, Ulrich (ed.): *Martin Luther und die Reformation in Ostdeutschland und Südosteuropa*. Sigmaringen 1991.
- Bernd Moeller, *Die Reformation und das Mittelalter, kirchenhistorische Aufsätze*. Göttingen 1991.
- Bob Scribner (Hg.), *Bilder und Bildersturm im Spätmittelalter und in der frühen Neuzeit*. Wiesbaden 1990.
- Harm Klueting, *Das konfessionelle Zeitalter 1525–1648*. Stuttgart 1989.
- Winfried Schulze, *Deutsche Geschichte im 16. Jahrhundert 1500-1618*. Frankfurt 1987.
- Bernd Moeller, *Reichsstadt und Reformation*. Berlin 1987.
- Peter Blickle, *Gemeindereformation: Die Menschen des 16. Jh. auf dem Weg zum Heil*. München 1985.
- H. J. Köhler (ed.), *Flugschriften als Massenmedium der Reformationszeit*. Stuttgart 1981.
- Steven Ozment, *The Reformation in the Cities – The Appeal of Protestantism to Sixteenth-Century Germany and Switzerland*. New Haven – London 1980.
- Ernst Walter Zeeden, *Hegemonialkriege und Glaubenskämpfe 1556–1648* (Propyläen Geschichte Europas, Bd. 2).

M. Luther:

- Aland, Kurt: *Die Reformation Martin Luthers*. Gütersloh 1982.
- Lohse, Bernhard: *Martin Luther. Eine Einführung in sein Leben und sein Werk*. 1983.
- Schilling, Johannes: *Martin Luther (1483-1546)*. In: Theologische Realenzyklopädie XXI. Berlin – NY 1991, s. 513-599.
- Brecht, M.: *Martin Luther*. I-III. 1993-1999.

H. Zwingli:

- Burckhardt, Paul: *Huldrych Zwingli*. Zürich 1918.
- Farner, Oskar: *Huldrych Zwingli*. 4 sv. Zürich 1943-1960.
- Haas, Matin: *Huldrych Zwingli und seine Zeit*. Zürich 1969.

J. Calvin:

- Hromádka, J. L.: *Calvin, kardinál a reformátor*. Praha 1936.
- Rilliet, Jean: *Calvin*. Paris 1963.
- Parker, T. H. L.: *John Calvin*. London 1975.
- Neuser, Wilhelm H.: *Johann Calvin – Leben und Werk in seiner Frühzeit 1509-1541*. Göttingen 2009.

Ostatní:

- Barge, H.: *Andreas Bodenstein von Karlstadt*, 1-2. Leipzig 1905.
- Eells, H.: *Martin Bucer*. 1931.
- Bray, J. S.: *Theodore Beza's Doctrine of Predestination*. 1975.

Bloch, E.: *Thomas Müntzer als Theologe der Revolution*. Leipzig 1989.

Bräuer, H.: *Thomas Müntzer und die Zwickauer. Zum Wirken Thomas Müntzers in Zwickau 1520-1521*. Karl-Marx-Stadt 1989.

Greschat, Martin: *Martin Bucer. Ein Reformator und seine Zeit (1491-1551)*. Münster 2009.

Literatura – české země

Reformace:

- Just, J. – Nešpor, Z. – Matějka, O.: *Luteráni v českých zemích v proměnách staletí*. Praha 2009.
- Just, Jiří: *Rudolfův majestát. Světla a stíny náboženské svobody*. Praha 2009.
- Rohde, Michael: *Luther und die Böhmischen Brüder nach den Quellen*. Brno 2007.
- Bartlová, Milena – Šroněk, Michal (eds.): *Public Communication in European Reformation. Artistic and other Media in Central Europe 1380–1620*, Prague 2007.
- Zemek, Petr: *Reformace, protireformace a rozvinutí protireformačního katolictví v Uherském Brodě – křesťanská víra v proměnách času*. Uherský Brod 2006.
- David, Zdeněk V.: *Finding the Middle Way. The Utraquists' Liberal Challenge to Rome and Luther*. Washington 2003.
- Halama, Jindřich: *Sociální učení českých bratří 1464-1618*. Brno 2003.
- Halama, Ota: *Otázka svatých v české reformaci*. Brno 2002.
- Spratek, Daniel: *Právní poměry v evangelické církvi na Těšínsku v letech 1709-1781 a jejich vliv na uspořádání toleranční církve v Rakousku*. Revue církevního práva 1/2002 – 21, s. 17-50; 2/2002 – 22, s. 93-126.
- Válka, Josef: *Morava reformace, renesance a baroka*, Brno 1995.
- Bahlcke, Joachim: *Regionalismus und Staatsintegration im Widerstreit. Die Länder der Böhmischen Krone im ersten Jahrhundert der Habsburgerherrschaft (1526–1619)*, München 1994.
- Maur, Eduard: *Tomáš Müntzer*. Praha 1993.
- Molnár, Amedeo (ed.): *Acta reformationem bohemicam illustrantia* (více svazků).
- Molnár, Amedeo: *Na rozhraní věků. Cesty reformace*. Praha 1985.
- Eberhard, Winfried: *Konfessionsbildung und Stände in Böhmen 1478-1530*. München 1981.
- Molnár, Amedeo: *Čeští bratři a Martin Bucer*. Praha 1972.
- Řičan, Rudolf: *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha 1957.
- Husa, Václav: *Tomáš Müntzer a Čechy*. Praha 1957.
- Molnár, Amedeo: *Československá výchova před Komenským*. Praha 1956.
- Hrubý, František: *Luterství a novoutravismus v českých zemích v 16. a 17. stol.*, ČČH 45, 1939, s. 31–44.
- Hrejsa, Ferdinand: *Luterství, kalvinismus a podoba na Moravě před Bilou horou*, ČČH 44, 1938, s. 296–326.
- Hrubý, František: *Luterství a kalvinismus na Moravě před Bilou horou*, ČČH 40, 1934, s. 265–309; 41, 1935, s. 1–40 a 235–258.
- Kvačala, J.: *Dějiny reformácie na Slovensku*, Liptovský Mikuláš 1935.
- Hrejsa, Ferdinand: *Česká konfese, její vznik, podstata a dějiny*, Praha 1912.
- Biermann, Gottlieb: *Geschichte des Protestantismus in Österreich-Schlesien*, Prag 1897.
- Winter, Zikmund: *Život církevní v Čechách. Kulturně-historický obraz z XV. a XVI. století*. Praha 1895.
- Gradl, Heinrich: *Die Reformation des Egerlandes*. Eger 1893.
- Wolkan, Rudolf: *Studien zur Reformationsgeschichte Nordböhmens*. Prag 1884.
- Frind, Anton: *Die Kirchengeschichte Böhmens in der Administratorenzeit*. Prag 1874.
- Borový, Klement: *Antonín Brus z Mohelnice, arcibiskup pražský. Historicko-kritický životopis*. Praha 1873.
- Gindely, Anton: *Geschichte der Böhmischen Brüder*. I-II. Prag 1858 a 1861.

Emigrace, rekatolizace:

- Catalano, Alessandro: *Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách*, Praha 2008.
- Urbánek, Vladimír: *Eschatologie, vědění a politika. Příspěvek k dějinám myšlení pobělohorského exilu, České Budějovice 2008* (= Monographia historica, sv. 9).
- Leeb, R. – Pils, S. C. – Winkelbauer, T. (Hgg.): *Staatsmacht und Seelenheil. Gegenreformation und Geheimprotestantismus in der Habsburgermonarchie* (= Veröffentlichungen des IÖG, Bd. 47). Wien – München 2007.
- Mikulec, Jiří: *31. 7. 1627 – Rekatolizace šlechty v Čechách. Čí je země, toho je i náboženství*, Praha 2005.
- Štěříková, Edita: *Exulantská útočiště v Lužici a Sasku*, Praha 2004.
- Deventer, Jörg: *Gegenreformation in Schlesien. Die habsburgische Rekatholisierungspolitik in Glogau und Schweidnitz 1526–1707*, Köln – Weimar – Wien 2003.
- Hrubá, Michaela (ed.): *Víra nebo vlast? Exil v českých dějinách raného novověku*, Ústí nad Labem 2001.
- Kalista, Zdeněk: *Česká barokní pouť. K religiozitě českého lidu v době barokní*. Žďár n. Sáz. 2001.
- Mikulec, Jiří: *Barokní náboženská bratrstva v Čechách*, Praha 2000.
- Royt, Jan: *Obraz a kult v Čechách v 17. a 18. století*. Praha 1999.
- Štěříková, Edita: *Běh života českých emigrantů v Berlíně v 18. století*, Praha 1999.
- Bobková, Lenka: *Exulanti z Prahy a severozápadních Čech v Pirně v letech 1621-1639*, Praha 1999.
- Francek, Jindřich (ed.): *Rekatolizace v českých zemích*, Jičín 1995.

- Kalista, Zdeněk: *Století andělů a ďáblů. Jihočeský barok*. Praha 1994.
- Čáňová, Eliška: *Vývoj správy pražské arcidiecéze v době násilné rekatolizace Čech (1620–1671)*, Sborník archivních prací 35, 1985, s. 485–557.
- Coreth, Anna: *Pietas Austriaca*. Wien 1982.
- Kavka, František – Skýbová, Anna: *Husitský epilog na koncilu tridentském a původní koncepce habsburské rekatolizace Čech. Počátky obnoveného pražského arcibiskupství 1561–1580*, Praha 1969.
- Kalista, Zdeněk: *České baroko. Studie, texty, poznámky*. Praha 1941.
- Líva, Václav: *Studie o Praze bělohorské. II. Rekatolisace*, Praha 1933.
- Bílek, Tomáš V.: *Reformace katolická neboli obnovení náboženství katolického v království českém po bitvě bělohorské*, Praha 1892.